

Bijlage D: Brief scope lijsten

Van: Pieter Wisse

Verzonden: maandag 24 september 2012 15:55

Aan: Forum standaardisatie

CC: Veen, M.A van der (Maarten) - Logius

Onderwerp: RE: vragen over besluit door FS over Metapatroon

L.S.

Hierbij volg ik graag prompt het advies op van medewerker Maarten van der Veen (Bureau Forum Standaardisatie) om, zoals hij het aangaf, "de scope van de lijsten" als "issue gemotiveerd aan het Forum voor te leggen." Zie onderstaand voor afschrift van voorafgaande correspondentie.

Ik heb Toetsingsprocedure en criteria voor lijsten met open standaarden (versie 1.1, 12 april 2012) nogeens nageslagen op "criteria voor inbehandelname." Met nummer 2 staat daar op p. 17 de volgende vraag: "Valt de aangemelde standaard binnen de scope van de lijsten?" Dat is natuurlijk een prima vraag om zo vroeg mogelijk te beantwoorden. Vraag 2.1 spitst de scope-vraag toe in de zin dat "de standaard toepasbaar [moet zijn] voor elektronische gegevensuitwisseling" om überhaupt voor behandeling in aanmerking te komen.

Zo algemeen gesteld, nota bene, voldoet Metapatroon m.i. zelfs bij uitstek aan die eis (zie ook verderop). De lijsten van Forum Standaardisatie blijken echter beperkt tot wat **directe** "elektronische gegevensuitwisseling" betreft. Zo ja, dan ontbreekt één woord in de formulering van vraag 2.1. Indien Forum Standaardisatie de beperking zoals opgegeven als reden om Metapatron niet in procedure te nemen serieus meent, stel ik voor dat vraag 2.1 dienovereenkomstig wordt aangepast en voorzien van toelichting. Maar eerlijk gezegd zou ik daardoor een contraproductieve scope bevestigd zien.

Afgezien van de onmogelijkheid om een duidelijke, laat staan houdbare grens te trekken met aan de ene kant ervan wat eenduidig telt als directe voorziening voor semantische interoperabiliteit, werkt de huidige scope op z'n gunstigst voorzieningen in de hand pèr, zeg maar, domein. Wie bewijs daarvoor zoekt, kan de pas-toe-of-leg-uit lijst raadplegen. Voor elk zgn domein blijft aldus de facilitering van semantische variëteit beperkt tot netzo locale syntax. Bijgevolg zijn er feitelijk netzoveel semantische interoperabiliteitjes als er standaarden zijn voor directe, dwz op (nogal simpele) syntactische structuur gebaseerde "elektronische gegevensuitwisseling." Onverminderd wildgroeit, dus. Het verschil is slechts dat de naast elkaar groeiende 'planten' op een lijst vermeld staan.

De scope van de lijsten valt slechts zinnig àf te leiden van de reële scope/schaal van het informatieverkeer dat standaarden bedoelen te faciliteren. En daar gaat het met de vraagstelling ad 2.1 meteen mis. Minstens één van de deelnemers aan "elektronische gegevensuitwisseling" wordt geacht een "(semi-)overheidsorganisatie" te zijn. Tja, met zo'n verbijzondering is de term 'standaard' zelfs niet passend.

De reële schaal kennen we allang onder de noemer van de informatiemaatschappij. En het relevante informatieverkeer houdt niet op resp. begint bij de grens van Nederland. Voor zover ik begrijp hoe Forum Standaardisatie zijn scope thans ziet, moet 't eigenlijk precies omgekeerd. Dan stuit je vrijwel onmiddellijk op de behoefte om betekenissenvariëteit ongeacht schaal te ordenen en zo

beheersbaar mogelijk te krijgen. Wie in dat stadium klakkeloos om directe voorzieningen roept, begrijpt de stelselmatige opgave domweg niet.

Hoe semantischer (liever: pragmatischer, maar laat die aanduiding maar even zitten) de opgave, des te groter de behoefte aan standaardisatie van methode. Dankzij methodische standaardisatie luistert standaardisatie om vervolgens (pas) met resultaten van methodische toepassing aan de slag te gaan alweer veel minder nauw, of doet er praktisch zelfs niet meer toe. Als eenmaal duidelijk is, wàt we willen uitwisselen, zijn allerlei evrschillende zgn formats ervoor ... uitwisselbaar. Wat zouden we ons druk maken over verschillende voorzieningen voor directe “elektronische gegevensuitwisseling,” wanneer gegevens volgens het ene format één-éénduidig, het woord zegt het al, trãnsformeerbaar zijn in gegevens volgens een ander format? Wat ertoe doet, is behoud van betekenis(kracht)! Wie een voorziening om daarop grip te krijgen impliciet indirect noemt en daarom buiten scope verklaart, ziet in stelselmatig opzicht voor semantische interoperabiliteit nog vrijwel alles over het hoofd. Juist Forum Standaardisatie dient zich uiteraard om de reële scope te bekommeren. Dat veronderstelt echter inzicht in hoe standaarden als het ware moeten samenwerken, van abstract tot en met concreet, van immaterieel tot en met materieel, van indirect tot direct, van ... Wat het extra moeilijk maakt, is dat zulke verhoudingen tevens veranderlijk zijn. Maar door ontkenning van de reële moeilijkheidsgraad verdwijnt het probleem natuurlijk niet, integendeel. Wie er ééndimensionaal of, erger nog, éénpuntig naar blijft kijken, is niet praktisch met standaarden in een zinvolle betekenis van dat woord bezig.

Mijn pleidooi voor òpschaling van schaal mag voor Forum Standaardisatie geen verrassing zijn. Zie de [Inleiding, Welkom op ontmoetingsplaats](#), in de bundel [Interoperabel Nederland](#) (Forum Standaardisatie, 2011). Als één van de samenstellers en eindredacteur schreef ik o.a. dat (p. 8) “extrapolatie van de traditioneel kleinschalig bemeten aanpak van standaardisatie [...] niet [voldoet] voor de grootschalige opgave van de informatiemaatschappij.”

Andere documentatie die kan helpen bij heroverweging van scope vermeldde ik reeds eerder. Om raadpleging te vergemakkelijken herhaal ik mijn aanbeveling. Begin met:

- [Informatieverkeer in publiek domein](#) (Ictu, 2004)
- [Strategische verschuiving door moment\(um\) van infrastructuur: de beurt aan informatietechnologie](#) (in: **PrimaVera**, working paper 2006-01, Universiteit van Amsterdam, 2006)
- [Wat is een semantische standaard en hoe kan College Standaardisatie die vraag \(anders\) beantwoorden?](#) (in: **PrimaVera**, working paper 2011-02, Universiteit van Amsterdam, 2011).

Standaarden zijn pas realistisch ‘open’ als ze bemeten zijn op (informatie)verkeer op open schaal.

Zeer graag ben ik bereid tot nader overleg, met vriendelijke groet,
dr ir Pieter Wisse
Information Dynamics, directeur